

STEPHEN KING

A REMÉNY RABJAI

Kisregények

EURÓPA
KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2013

UTÓSZÓ

BÁRA „HONNAN VESZI AZ ÖTLETEIT?” a leggyakrabban nekem szegezett kérdés (mondhatnók úgy is, a biztos befutó), a második kétségtelenül ez: „Csak horrort ír?” Mikor nemmel válaszolok, nehezen tudom eldönteni, hogy a kérdező megkönnyebbültnek vagy inkább csalódottnak látszik.

Épp mielőtt első regényem, a *Carrie* megjelent, levelet kaptam Bill Thompsontól, a kiadómtól, aki arra ösztökélt, hogy sürgősen kezdjek el gondolkozni a folytatáson (talán furcsállják, hogy még meg sem jelent az első regény, s máris a folytatás a kérdés, ám minthogy egy regény kiadás előtti munkálatai majdnem annyi időt vesznek igénybe, mint egy film utógyártási munkálatai, akkor már régóta, majdnem egy éve éltünk együtt a *Carrie*-vel). Azon nyomban elküldtem Billnek két újabb regényem, a *Blaze* és a *Second Coming* kéziratát. Az elsőt rögtön a *Carrie* után írtam, az alatt a hat hónap alatt, amíg a *Carrie* első piszkozata az íróasztalfiók mélyén heverve érlelődött; a másodikat pedig nagyjából abban az évben, amikor a *Carrie* teknőclomhán araszolgotott a kiadás felé.

A *Blaze* egy félhülye bűnözőmonstrum melodrá-mája, aki csecsemőt rabol, hogy váltságdíjat követel-hessen a gyerek dúsgazdag szüleitől... de aztán beleszeret a gyerekbe. A *Second Coming* egy vámpírokról szóló melodráma, akik elfoglalnak egy kisvárost Maine-ben. Bizonyos értelemben mindkét regény irodalmi parafrázis, a *Second Coming* a *Drakulá-é*, a *Blaze* pedig Steinbeck *Egerek és emberek-é*.

Bill bizonyára megrökönyödött, amikor megkapta a két egybecsomagolt, vaskos kéziratot (a *Blaze* néhány oldalát számlák hátoldalára írtam, a *Second Coming* kézírata pedig sörtől bűzlött, mert egy három hónappal azelőtti szilveszter éjszakán valaki ráöntött egy korsó Black Labelt) – mint az az asszony, aki egy csokor virágot kíván, és ráeszmél, hogy a férje fogta magát, és egy egész melegházat vett neki. A két sűrűn gépelt kézirat úgy ötszázötven oldalra terjedt együttvéve.

A következő néhány hét során mindkettőt végigolvasta – keress kiadót, szentet találsz –, én meg Maine-ből New Yorkba utaztam, megünnepelni a *Carrie* kiadását (1974. április, szomszédok, barátok – Lennon még élt, Nixon még az elnöki székben ücsörgött, és ennek a kölyöknek egyetlen ősz szál nem volt a szakállában), és megbeszélni, hogy két új könyvem közül melyik legyen a következő... vagy hogy megjelenjen-e egyáltalán.

Néhány napot a városban töltöttem, s ezalatt háromszor-négyszer végigrágtuk a kérdést. A végső döntés azonban az utcasarkon született – pontosabban a Park sugárút és a Negyvenhatodik utca sarkán. Ott ácsorogtunk Bill-lel a zöld jelzésre várva, és figyeltük, hogy nyeli el a taxikat az a bűdös alagút vagy akármi, ami mintha egyenesen bemenne a Pan Am légitársaság épülete alá.

– Legyen a *Second Coming* – szólalt meg Bill.

Bár magam is ezt tartottam a jobbiknak, Bill hangja olyan furcsán vonakodóan csengett, hogy felkaptam a fejem, és megkérdeztem, mi a gondja.

– Az első könyved egy lányról szólt, aki telekinézissel tárgyakat mozgat. Ha ezek után egy vámpírtörténettel rukkolsz elő, be fognak skatulyázni – felelte.

– Beskatulyázni? – kérdeztem őszinte döbbenettel. Nem láttam semmi említésre méltó hasonlóságot a vámpírok és a telekinézis között. – *Hová* fognak beskatulyázni?

– A horrorszerzők közé – felelte még kényszeredetebb hangon.

– Ó, hát csak erről van szó? – lélegeztem fel.

– Néhány év múlva – mondta –, meglátjuk, hogy még mindig úgy gondolod-e, ennyi az egész.

– Bill – kezdtem felderülő ábrázattal –, csak horror írásából senki sem tud megélni Amerikában. Lovecraft majd éhen halt Providence-ben. Bloch áttért a bűnügyi regényekre s az *Unknown* típusú szemfényvesztésre. Az *Exorcist* (Ördögűző) egész lavinát indított el. Majd meglátod.

A lámpa zöldre váltott. Bill megveregette a vállam. – Szerintem nagyon sikeres leszel – mondta –, de szart se tudsz az életről.

Közelebb járt az igazsághoz, mint én. Megtapasztaltam, hogy Amerikában igenis meg lehet élni horror írásából. A *Second Coming*, ami végül *Salem's Lot* (*Borzalmak városa*) címen jelent meg, nagy sikert aratott. Épp Coloradóban éltem a családommal, amikor piacra került, és egy kísértethotel történetén dolgoztam. Egy New York-i utazásom alkalmával fél éjszakát ücsörögtem Bill-lel egy Jaspers nevezetű bárban (ahol egy hatalmas ködszürke kandúr uralta szemmel láthatólag a zenegépet; ha látni akartuk a kínálatot, előbb őt kellett felemelnünk), és elmeséltem neki

a regény cselekményét. Mire a végére értem, a fejét fogta, whiskyspohara a két könyöke közt, mint akit szörnyű migrén gyötör.

– Nem tetszik? – kérdeztem.

– Nagyon tetszik – vallotta be síri hangon.

– Akkor mi a baj?

– *Először* a lány a telekinézissel, *azután* vámpírok, *most* meg egy kísértethotel telepata kölyökkel. Be fognak skatulyázni.

Ez alkalommal kicsit komolyabban végiggondoltam a dolgot – aztán eszembe jutottak mindazok, akiket horrorszerzőként könyveltek el, és akiket annak idején oly nagy élvezettel olvastam – Lovecraft, Clark Ashton Smith, Frank Belknap Long, Fritz Leiber, Robert Bloch, Richard Matheson és Shirley Jackson (igen, még őt is kísértethistóriák szerzőjének kiáltották ki). És akkor ott a Jaspersben, a wurlitzeren szunyókáló macska és arcát kezébe temető kiadóm mellett arra a megállapításra jutottam, hogy rosszabb társaságba is kerülhettem volna. Lehetnék, mondjuk, „fontos” író, mint Joseph Heller, hogy úgy hétévenként jelenjen meg egy-egy könyvem, vagy „briliáns” író, mint John Gardner, hogy érthetetlen soraimat értő akadémikusok bogarásszák, akik egészségesen étkeznek és rozoga Saabbal furikáznak, melynek hát-só lökhárítóján a kopott, de még olvasható matrica GENE McCARTHY-t követeli az elnöki székbe.

– Semmi baj, Bill – mondtam –, leszek én horrorszerző, ha ez kell az embereknek. Miért is ne?

Többet nem beszélünk erről. Bill azóta is kiad, és én azóta is írok horrort, és egyikünk sem jár analízisre. Ez is valami.

Így hát beskatulyáztak, de nemigen bánom – végül is munkáim valóban egy kaptafára készülnek... leg-alábbis munkáim nagy része. De *csak* horrort írok?

Ha elolvasták e könyv történeteit, *tudják*, hogy nem... ám mind a négy mesében megtalálni a horror elemeit, nemcsak *A légzőgyakorlat*-ban – az *Állj ki mellettem!* piócás jelenete és *A jó tanuló* álomszimbolikájának nagy része is épp elég hátborzongató. Isten tudja, miért, előbb-utóbb mindig ide lyukadok ki.

Mind a négy hosszabbacska történet egy-egy regényem befejezése után született – mintha a nagy mű elkészültével mindig maradna a tankban épp egy jól megtermett novellára való üzemanyag. Az *Állj ki mellettem!* címűt írtam ezek közül a legrégebben, a *Borzalmak városa* után; *A jó tanuló*-t két hét alatt, *A ragyogás* befejeztével (azután *A jó tanuló*-t követően három hónapig semmit – teljesen kifulladtam); *A remény rabjai* a *Holtsáv* után született; a legújabb mese, *A légzőgyakorlat* pedig rögtön *A tűzgyújtó*-t követően.

Eleddig egyik sem jelent meg, és nem is szántam őket kiadásra. Hogy miért? Mert mind a négy 25 000–35 000 szó terjedelmű, talán nem pontosan, de ez elég ahhoz, hogy az embert hintába ültessék. Azt tudniuk kell, hogy a 25 000–35 000 szavas terjedelemtől a legkeményszívűbb regényíró is reszket, mint a nyárfalevél. Nincs szigorú meghatározása a regénynek vagy a novellának – legalábbis a terjedelem szempontjából – és nem is lehet. De amikor egy író a 20 000-dik szóhoz közelít, tudja, hogy lassan maga mögött hagyja a novella területét. Ugyanígy, amikor leírja a 40 000-dik szót, a regény országába lépett. E két, szabályozottabb régió közé eső tartomány határai nincsenek kijelölve, ám egy ponton az író mégis arra riad, hogy

szörnyű helyre érkezett vagy érkezik, egy anarchia dúlta irodalmi banánköztársaságba, melyet Kisregénynek hívnak.

Művészi szempontból az égvilágon semmi baj a kisregénnyel. Persze a cirkuszi szörnyszülöttekkel sincs baj, kivéve, hogy ritkán látni őket a cirkuszon kívül. Ugyanígy, vannak remek kisregények, ám hagyományosan kizárólag a „műfajpiacon” adhatók el (ez az udvariasabb kifejezés; udvariatlanabb, de pontosabb a „műfajgettó”). Egy jó „misztikus kisregény” például megjelenhet *Ellery Queen* vagy *Mike Shayne Mystery Magazine*-jában, egy jó tudományos-fantasztikus kisregény az *Amazing*-ben, az *Analog*-ban, sőt talán az *Omni*-ban vagy a *The Magazine of Fantasy and Science Fiction*-ben is. A sors iróniája, hogy a jó horrorkisregényeknek is van felvevőpiacuk: idetartozik az előbb említett *F and SF, a Twilight Zone* és a műfaj klasszikusait tartalmazó különféle antológiák, mint például a Charles L. Grant szerkesztette, Doubleday által kiadott *Shadows* sorozat.

De azokkal a kisregényekkel, amelyek az úgynevezett „magas irodalom”-hoz tartoznak (e szó majdnem oly lelombozó, mint a „műfaj”), míg piac a piac, nagy számban leszel, haver... Lehanggoltan tekintesz 25 000–35 000 szavas kéziratodra, sört bontasz, és „lelki füleid” mintha egy igencsak kenetteljes, idegenül csengő hangot hallanának: – *Buenos días, señor!* Hogy utázott a Revolución Airways-szel? Nádjon-nádjon még ván elégedve, *sí?* Isten hosztá Kiszregényben, *señor!* Nádjon-nádjon jó dolgá lesz itt szerintem! Vedjen edj olcsó szivárt! Nézegessen gyészno képeket! Hélyézze magát kényelembe, *señor,*

szérintem nádjon-nádjon sokáig léssz itt á mágá története... *qué pasa?* Ah-ha-hah-hah-hah!

Lelombozó.

Hol volt, hol nem volt (siránkozott), de egykoron tényleg *volt* felvevőpiacuk az ilyen meséknek – vázslatos folyóiratok, mint a *The Saturday Evening Post*, a *Colliér's* és az *American Mercury*. A próza – mindegy, hogy „hosszú” vagy „rövid” – képezte ezek és sok más folyóirat gerincét. És ha a történet túl hosszúra nyúlt ahhoz, hogy egyetlen számban közölhessék, három, négy, öt vagy kilenc részre osztották. A regények „tömörítésének” vagy „kivonatolásának” káros szenvedélye ugyanis akkoriban még ismeretlen volt (a *Playboy* és a *Cosmopolitan* egyenesen ördögi tudományt teremtett ebből az ocsmányságból: ma már húsz perc alatt elolvashatunk egy teljes regényt!), a történetet nem szorították zsarnoki korlátok közé, és kétlem, hogy én lennék az egyetlen, aki annak idején egész nap várta a postást, mert a *Post* esedékes száma egy új Ray Bradbury-novellával kecsegtetett, vagy mert a legújabb Clarence Buddington Kelland-sorozat utolsó epizódja következett.

(A szorongás könnyű prédává tett. Mikor a postás végül felbukkant – vállán átvett bőrtáska – és fűgén közeledett nyári egyensortjában és napellenzős egyensisakjában, elésiettem, egyik lábamról a másikra álltam, mintha kínosan sürgős dolgom lenne; szívem a torkomban dobogott. Kaján vigyorral kezembe nyomta a villanyszámlát. Semmi mást. Elállt a szívverésem. Végre megkönyörült rajtam, és átnyújtotta a *Post*-ot: a címlapon vigyorgó, Norman Rockwell pingálta Eisenhower, Pete Martin cikke Sophia Lorenről; „Én mondom, csodás fickó” Pat Nixontól –

ez az, kitalálták! –, a férjéről, Richardról szól, és persze próza. Regényrészletek, novellák, és a Kelland-sorozat utolsó fejezete. Hála istennek!

És ez nemcsak egyszer-egyszer fordult elő, de *minden kibaszott héten!* Azt hiszem, nem volt nálam boldogabb kölyök az egész keleti parton azokon a napokon, amikor a *Post* megérkezett.

Igaz, vannak még folyóiratok, amelyek publikálnak hosszabb prózát is – az *Atlantic Monthly* és a *New Yorker* például kifejezetten érzékeny azon írók kiadási problémái iránt, akik 30 000 szavas kisregényt hoztak világra (nem mondhatjuk, hogy „nemzetek”; az apa sohasem biztos). Ám egyik ilyen folyóiratot sem érdeklik különösebben az én hétköznapi, nem túl irodalmi, és néha (bár ezt pokolian fáj beismernem) kétségkívül suta irományaim.

Azt hiszem, bizonyos fokig pontosan ezek a – jóllehet megvetendő – regényírói tulajdonságaim vezettek sikeremhez. Legtöbb regényem egyszerű próza egyszerű embereknek, a Big Mac és McDonald's-nagykrumpli irodalmi megfelelője. Érzem és értem a magas irodalmat, ám hogy magam műveljem, az majdnem vagy teljességgel képtelenségnek bizonyult (kezdő íróként főként „férfias” írókat bálványoztam, akiknek prózastílusa a szörnyűségestől a nemlétezőig terjedt: olyan ürgéket, mint Theodore Dreiser vagy Frank Norris). Ha írói mesterségünkől elvonjuk az eleganciát, azon kapjuk magunkat, hogy fél lábon egyensúlyozunk, és ez a láb nem más, mint az arányérzék. Így hát mindig, minden erőmmel azon igyekszem, hogy megtaláljam a megfelelő arányokat. Más szóval, ha rájössz, hogy nem tudsz úgy futni, mint egy telivér, az eszed még mindig kéznél van (egy

hang az erkélyről: „*A micsodád, King?*” Haha, marha vicces, lekophatsz, öregem).

Ezek eredményeképp a fenti kisregények igencsak kényes helyzetbe sodortak. Regényeim már kivívtam, hogy az emberek azt mondogassák, King akár a mosodacéduláját is kiadathatná, ha akarná (és vannak kritikusok, akik úgy vélik, hogy pontosan ezt teszem már vagy nyolc éve), ám ezeket a meséket nem adathattam ki, mert rövidnek túl hosszúak voltak, igazán hosszúnak pedig túl rövidek. Ha értik, hogy mire gondolok.

– *Sí, señor*, értém én! Védjé lé a cipőjét! Párancsóljon égy kís ólcsó rúmot! Míngyár jön á Medicore Revolución rézésbándá és jáccik égy rósز kís calypsót! Ássziszem, nádjon-nádjon téccéni fog mágának! És ván idéjé, *señor!* Ván idéjé, mert ássziszem, á mágá története...

...sokáig itt lesz; ja, ja, nagyszerű, menjen inkább, és buktasson meg valahol egy imperialista-demokrata bábkormányt!

Végül elhatároztam, felkeresem kiadóimat, a Vikinget és a New American Libraryt, és megkérdezem, érdekli-e őket egy könyv olyan történetekkel, mint egy szokatlan télak, egy öregember és egy kisfiú kölcsönös parazitizmusra épülő, hátborzongató kettőse, négy vidéki fiú kalandos felfedezőútja és egy fiatal nő horrorelemekkel átszótt története, aki bármi áron kész megszülni a gyereket (vagy inkább a különös klub története, ami nem is klub). A kiadók rábólintottak. Így szakíthattam ki e négy hosszúra nyúlt történetet a kisregények banánköztársaságából.

Muchachó-k és *muchachá*-k, remélem, tényleg nádjon-nádjon tetszettek.

Ó, még egy apróság a skatulyákról, mielőtt elbúcsúznék.

Egy évvel ezelőtt beszéltem a kiadómmal – nem Bill Thomsonnal, hanem az *újjal*, egy Alan Williams nevű kedves, okos, rátermett fickóval, aki azonban állandóan üzleti úton van valahol mélyen New Jersey gyomrában.

– Imádtam a *Cujó*-t – mondja Alan. (Épp befejeződtek a regény, egy vérbeli kutyakomédia szerkesztési munkái.) – Gondolkoztál már a következő könyveden?

Déjà vu tör rám. Ez a beszélgetés már elhangzott valahol.

– Hát, igen – felelem. – *Gondolkoztam*.

– Ne kímélj!

– Mit szólnál négy kisregényhez? Legtöbbjük, vagy mind egyszerű, hétköznapi történet. Mit szólnál hozzájuk?

– Kisregények – tűnődik Alan. Barátságos, de hangja azt sugallja, jókedve némileg szertefoszlott, mint ha úgy érezné magát, mint aki most nyert két ingyenjegyet valamely kétes kis banánköztársaságba a Revolúció Airways-szel. – Úgy érted, hosszú novellák?

– Pontosan – felelem. – *Más-más évszakok*, vagy valami ilyesmi lehetne a könyv címe, csak hogy az emberek értsék, nem vámpírokról, kísértethotelekről vagy ilyesmikről szól.

– És a *rá következő* vámpírokról fog szólni?

– Nem hinném. De ehhez mit szólsz, Alan?

– Vagy talán egy kísértethotelről?

– Nem, azt már megírtam. *Más-más évszakok*, Alan. Ugye jól cseng?

– Remekül cseng, Steve – sóhajtja Alan, mint az a jó barát, aki épp helyet foglalt a Revolúció Airways legújabb gépének – egy Lockheed Tristarnak – harmadosztályán, és megpillantotta az első, szorgosan araszoló svábbogarat az előtte lévő ülés tetején.

– Reméltem, hogy tetszeni fog – mondom.

– És nem lehetne köztük – kérdi reménykedve Alan – egy horrortörténet? Csak egyetlenegy? Egy... *hasonló* évszak?

Elmosolyodom – de csak egy kicsit –, mert eszembe jut Sandra Stansfield és dr. McCarron légzőgyakorlata. – Talán kiötlök valamit.

– Remek! És ami az új regényedet illeti...

– Mit szólnál egy kísértetautóhoz? – kérdezem.

– Te vagy az én emberem! – kiáltja Alan. Úgy érzem, most már boldog emberként küldhetem vissza kiadói értekezletére, vagy talán üzleti útjára East Rahwaybe. Magam is boldog vagyok – *imádom* a kísértetautómat, és gondolom, sok ember fog miatta félve átkelni sötétedés után a zsúfolt úttesten.

De ezekbe a történetekbe is szerelmes vagyok, és azt hiszem, lényemnek egy része örökké szeretni fogja őket. Remélem, Olvasó, neked is tetszettek; hogy azt tették, amit minden jó történetnek tennie kell – egy kis időre elfeledtették a rád nehezedő valóságot, és olyan helyre vittek, ahol még sosem jártál. Ez a legkedvesebb csoda, amit ismerek.

Oké. El kell válnunk. A legközelebbi viszontlátásig ne veszítsd el a fejed, olvass jó könyveket, légy hasznos, légy vidám!

Sok szeretettel
STEPHEN KING

Bangor, Maine, 1982. január 4.